

Sygn. akt. IV Ka 507/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowacki

Protokolant: Jowita Sierańska

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015r.

sprawy **P. N.**

obwinionego z art.96§3 kw.

na skutek apelacji wniesionej przez obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia

z dnia 16 marca 2015 r. sygn. akt VI W 6530/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obwinionego P. N. uniewinnia od popełnienia przypisanego mu wykroczenia;

II. kosztami sądowymi w sprawie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

P. N. obwiniony został o to, że:

do dnia 10.07.2014 r. do godz. 20.30 we W. na ul. (...) w Siedzibie S., będąc właścicielem samochodu marki V. o nr rej (...) nie wskazał na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd, którego kierujący w dniu 23.05.2014 r. o godz. 12:32 we W. na ul. (...) przekroczył dozwoloną prędkość o 24 km/h,

tj. o czyn z art.96§3 kw.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia wyrokiem z dnia 16.03.2015 r. sygn. Akt VI W 6530/14

I. uznał obwinionego P. N. za winnego czynu opisanego w części wstępnej wyroku, stanowiącego wykroczenie z art.96§3 kw. i za to na podstawie art.96§3 kw. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 (dwustu) złotych;

II. na podstawie art.118§1 kpw i art.616§2 kpk w zw. z art.119 kpw obciążył obwinionego kosztami postępowania w wysokości 100 złotych oraz wymierzył mu opłatę w kwocie 30 zł.

Apelacja wywiedziona przez obwinionego zarzuca naruszenie prawa materialnego polegające na przypisaniu mu wykroczenia z art.96§3 kw. pomimo tego, że swoim zachowaniem nie wypełnił znamion wskazanego wykroczenia

i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie go od przypisanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne nie są kwestionowane.

Nie budzi najmniejszych wątpliwości, że obwiniony jest właścicielem samochodu m-ki V. o nr rej. (...).

Bezspornym jest również, że nieustalona osoba kierująca samochodem należącym do obwinionej w dniu 23.05.2014 roku przekroczył o 24 km/h dopuszczalną prędkość na ulicy (...) we W.. Obwiniony nie kwestionował także, że w dniu 10.07.2014 roku na wezwanie Straży Miejskiej pisemnie oświadczył, że nie jest w stanie wskazać, komu w dniu 23.05.2014 roku powierzyła samochód lub kto go użytkował.

Nie sposób jednak zaakceptować poglądu wyrażonego przez Sąd Rejonowy, że dokonane ustalenia faktyczne pozwalają na przyjęcie, że obwiniony zrealizował znamiona strony podmiotowej czynu z art.96§3 kw.

Kodeks Wykroczeń, w odniesieniu do wszystkich wykroczeń, opisanych zarówno w nim, jak i w ustawach szczegółowych, przewiduje zasadę, że można je popełnić zarówno z winy umyślnej, jak i nieumyślnej. Niektóre wykroczenia opisane są jednak w ten sposób, że mogą być popełnione wyłącznie z winy umyślnej, co skutkuje, że koniecznym jest stwierdzenie, iż sprawca był po pierwsze – na płaszczyźnie intelektualnej – świadom okoliczności wchodzących w skład znamion strony przedmiotowej czynu zabronionego, po drugie zaś – na płaszczyźnie woluntatywnej – chciał lub przynajmniej godził się na popełnienie czynu zabronionego. Odpowiedzialność w takich przypadkach może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy ustalona zostanie umyślność sprawcy.

Przechodząc do analizy zachowania obwinionego na gruncie zarzuconego mu wykroczenia należy zaznaczyć, że paragraf 3 został dodany do art.96 kw. ustawą z dnia 29.10.2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 225, poz. 1466), która weszła w życie 31.12.2010 r.

Sankcjonowanie obowiązku właściciela (posiadacza samoistnego) pojazdu mechanicznego za niewskazanie osoby, której powierzony został pojazd do używania, jest wynikiem interpretacji art.97 kw. dokonanych na gruncie art.78 ust.4 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

Kwestia ta była również przedmiotem analizy przeprowadzonej przez Sąd Najwyższy, który uznał, że niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w okolicznościach, o których mowa w art.78 ust.4 Pr.Drog, może stanowić wykroczenie z art.97 kw. (obecnie art.96§3 kw.).

Sąd Rejonowy trafnie odwołał się do tego poglądu, jednak błędnie uznał, że skoro obwiniony nie wskazała, że pojazd został użyty wbrew jego woli i bez jego wiedzy, to można przypisać mu sprawstwo zarzucanego wykroczenia. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że Sąd Rejonowy przeprowadzając analizę strony podmiotowej przypisywanego obwinionemu czynu zatrzymał się niejako w pół drogi, posługując się swego rodzaju automatyzmem: skoro obwiniony nie wskazał, komu powierzył pojazd, to znaczy, że popełniła wykroczenie z art.96§3 kw. Sąd a quo stracił z pola widzenia tę zasadniczą okoliczność, że ocena realizacji znamion strony podmiotowej czynu zabronionego musi zostać dokonana na gruncie czynu z art.96§3 kw. Natomiast wykładnia art.78 ust.4 ustawy – Prawo o ruchu drogowym jest konieczna do jednoznacznego stwierdzenia, czy zarzucone wykroczenie może być popełnione tylko umyślnie, czy także nieumyślnie. Odwołując się do przedstawionej przez Sąd Najwyższy wykładni wymienionych przepisów uznać należy, że sprawcą wykroczenia z art.96§3 kw. może być tylko właściciel lub posiadacz pojazdu, który zaprzecza, aby to on prowadził pojazd, lub odmawia wskazania osoby, której powierzył pojazd do kierowania lub używania w czasie, w którym doszło do popełnienia wykroczenia przez prowadzącego pojazd, zaś wykroczenie może być popełnione tylko umyślnie. Równie oczywiste jest, że nie ma wykroczenia, jeżeli pojazd został użyty przez nieznaną osobę bez woli i wiedzy właściciela lub posiadacza pojazdu (zob. M. Bojarski, W. Radecki, Kodeks wykroczeń. Komentarz, C.H. Beck, wyd. 6, Warszawa 2013 r., uwagi do art.5 i 96§3 kw.).

Skoro wykroczenie z art.96§3 kw. może zostać popełnione wyłącznie umyślnie, Sąd Rejonowy obowiązany był ustalić, czy obwiniony wykroczenie popełnił w zamiarze bezpośrednim, czy w zamiarze ewentualnym i wykazać, na czym opiera swoje stanowisko.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest całkowicie pozbawione takiej analizy.

Przeprowadzona przez Sąd Odwoławczy analiza zgromadzonych w sprawie dowodów prowadzi do wniosku, że nie można obwinionemu przypisać umyślności w zamiarze bezpośrednim czy choćby ewentualnym. P. N. nie odmówił wskazania osoby kierującej pojazdem, stwierdził tylko, że nie może tego uczynić z powodu **niewiedzy** co do tożsamości tej osoby. Znajdujące się w aktach sprawy zdjęcie pojazdu wykonane w czasie rejestracji prędkości jest niewyraźne i w istocie nie można na tej podstawie rozpoznać osoby kierującej.

Zarejestrowany obraz pozwala w zasadzie wyłącznie na ustalenie marki pojazdu i numeru rejestracyjnego. Osoba kierowcy jest nadzwyczaj słabo widoczna.

Jakość wykonanego zdjęcia raczej uniemożliwia stwierdzenie osoby kierującej przedmiotowym pojazdem.

Sąd Rejonowy nie dość wnikliwie przeanalizował realia rozpoznawanej sprawy, koncentrując się w istocie na wykładni przepisów kodeksu wykroczeń i ustawy Prawo o ruchu drogowym.

W tym miejscu za Sądem Najwyższym zauważyć warto, że niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w okolicznościach, o których mowa w art.78 ust.4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, może stanowić wykroczenie określone w art.96§3 kw., jednak wymagane jest wówczas wykazanie, że osoba zobowiązana posiadała taką wiedzę, ale odmawiała przekazania jej uprawnionemu organowi (por. wyrok SN z dnia 12 października 2011 r., sygn. akt V KK 137/11).

W rozważanym przypadku natomiast, obwiniony P. N. oświadczył, że nie jest w stanie wskazać kto kierował jej pojazdem (k.9).

Istotne znaczenia ma w tym zakresie czytelność zdjęcia osoby kierującej pojazdem, a znajdującego się na karcie 7 akt sprawy. Uwzględniając jakość zdjęcia dołączonego przez Oskarżyciela Publicznego do akt sprawy, nie sposób zgodzić się z kwestionowanym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego. Niedopuszczalnym jest bowiem zastosowany przez sąd meriti automatyzm, przejawiający się w stwierdzeniu za przedstawicielem Straży Miejskiej (jak w notatce urzędowej z dnia 04 grudnia 2014 r., k.6), że niewskazanie osoby kierującej pojazdem jest jednoznaczne z popełnieniem wykroczenia z art.96§3 kw.

Nie ulega wątpliwości, że po upływie określonego czasu właściciel pojazdu może posiadać uzasadnione trudności, a nawet brak możliwości ustalenia osoby, która kierowała nim w konkretnej chwili, zwłaszcza gdy stałych użytkowników samochodu jest kilku. Zauważyć przy tym należy, iż oczekiwanie każdorazowego rejestrowania przez właściciela prywatnego samochodu osobowego, komu powierza swój pojazd do użytkowania, na wypadek gdyby osoba ta w trakcie prowadzenia pojazdu popełniła jakiegokolwiek wykroczenie drogowe, a sam właściciel zostałby po kilku tygodniach lub miesiącach wezwany przez organy ścigania do precyzyjnego wskazania, komu powierzył pojazd w krytycznym czasie, stanowiłoby oczywiście podważenie konstytucyjnie zagwarantowanych mu możliwości swobodnego dysponowania jego rzeczą oraz prowadziłoby do niczym nieuzasadnionego ograniczenia w korzystaniu z jednej z podstawowych wolności demokratycznego państwa prawnego.

Jak już wyżej wskazano, jednym z warunków przypisania wykroczenia z art.96§3 kw. jest świadomość istnienia obowiązku, o którym stanowi art.78 ust.4 i 5 ustawy - Prawo o ruchu drogowym. Drugim zaś warunkiem jest wiedza właściciela lub posiadacza pojazdu, odnośnie tego kto kierował lub używał jego pojazdu w oznaczonym czasie (...), Głosa do postanowienia SN z dnia 29 czerwca 2010 r., I KZP 8/10. Teza nr 5, LEX/el 2011, 127541/5). Wymagane jest w takich wypadkach wykazanie, że osoba zobowiązana posiadała taką wiedzę, ale odmówiła jej przekazania organowi zgłaszającemu żądanie, co w rozpoznawanej sprawie nie zostało udowodnione.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że norma art.96§3 kw. nie powinna być wykorzystywana do wywierania nacisku, którego celem byłoby wskazanie przez właściciela pojazdu danych rzeczywistego sprawcy wykroczenia drogowego.

Nie ulega wątpliwości, że kierowane do obwinionego wezwanie o wskazanie osoby, która w konkretnym czasie kierowała pojazdem ma najczęściej związek z ustalonym faktem popełnienia wykroczenia drogowego (najczęściej przekroczenia dozwolonej prędkości). W związku z trudnościami z jednoznacznym ustaleniem rzeczywistego sprawcy czynu, organy ścigania ograniczają się do ustalenia danych właściciela pojazdu, a następnie, pod groźbą odpowiedzialności z art.96§3 kw., wzywają go do wskazania komu w danym czasie powierzył pojazd. Tym samym jednak spoczywający na organach ścigania obowiązek ustalenia sprawcy czynu zabronionego przeniesiony zostaje de facto na właściciela pojazdu.

Reasumując powyższe konstatacje, przypisanie obwinionemu realizacji znamion wykroczenia z art.96§3 kw. wymagało ustalenia, że nie wskazując osoby kierującej pojazdem działał on z zamiarem bezpośrednim bądź ewentualnym. Zgromadzone dowody nie uzasadniają tezy, że obwiniony działał w zamiarze bezpośrednim, to jest chcąc tego, aby osoba, która popełniła wykroczenie drogowe nie została ujawniona, świadomie i celowo nie informując żądającego informacji organu o tym, kto w dniu 23.05.2014 roku kierował pojazdem.

Konsekwentnie, skoro obwiniony nie wiedział, kto kierował jej pojazdem, ani nie miała realnych możliwości, aby tę okoliczność ustalić – a ustaleń przeciwnych na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego poczynić nie sposób - to nie mógł udzielić właściwemu organowi żądanej informacji.

W tym stanie rzeczy nie można obwinionemu przypisać realizacji znamion zarzucanego mu czynu, a zatem P. N. należało uniewinnić.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art.118§2 k.p.w.